

Annales

Instituti

Archaeologici

VII - 2011

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Adress of the editor's office

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
Fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Željko Tomičić

Izvršni urednik/Desk editor

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Tehnički urednik/Technical editor

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Minichreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Nikolina Matetić Pelikan (ETNOtrend d.o.o.)

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)
Stephen Hindlaugh (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

Tisak/Printed by

PRINTERA GRUPA d.o.o., Sveta Nedelja

Naklada/Circulation

600 primjeraka/ Copies

©Institut of archaeology, Zagreb 2011.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, probna arheološka istraživanja 2010.
- 13**   **Zvonko Bojčić**
Marko Dizdar
Tomislav Hršak
Tino Leleković
Rezultati probnih istraživanja nalazišta Batina–Sredno 2010. godine
- 20**   **Marko Dizdar**
Probna iskopavanja i nadzor na izgradnji dionice državne ceste D-34 – obilaznica Donjeg Miholjca
- 23**   **Marko Dizdar**
Probna iskopavanja i nadzor na izgradnji dionice državne ceste D-2 – obilaznica Našica
- 26**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Zaštitna istraživanja nalazišta AN 2a Markovac Našički–Orašje 2 na izgradnji obilaznice Našica
- 30**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Probna iskopavanja prapovijesnog nalazišta u Vlatkovcu
- 34**   **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2010. g.
- 37**   **Tatjana Tkalčec**
Arheološka istraživanja nalazišta Crkvari – crkva sv. Lovre 2010. godine
- 41**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Marko Dizdar
Dolina 2010. – rezultati probnih istraživanja prapovijesnog groblja Glavičice
- 45**   **Tatjana Tkalčec**
Probna arheološka istraživanja visinskog gradišta Sveta Ana – Gradina 2010.
- 50**   **Tajana Sekelj Ivančan**
Rezultati istraživanja nalazišta Virje – Volarski breg u 2010. godini

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, Archaeological Trial Excavations 2010
- 13**   **Zvonko Bojčić**
Marko Dizdar
Tomislav Hršak
Tino Leleković
Results of the 2010 Trial Excavations of the Batina–Sredno Site
- 20**   **Marko Dizdar**
Trial Excavations and Supervision of the Construction of National Road Section D-34 – Donji Miholjac Bypass
- 23**   **Marko Dizdar**
Trial Excavations and Supervision of the Construction of the D-2 National Road Route–Našice Bypass
- 26**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Protective Excavations of AS 2a Markovac Našički–Orašje 2 during Construction of the Našice Bypass
- 30**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Trial Excavations of a Prehistoric Site in Vlatkovac
- 34**   **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2010
- 37**   **Tatjana Tkalčec**
Archaeological Excavations of the Crkvari–St. Lawrence's Church Site 2010
- 41**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Marko Dizdar
Dolina 2010 – Results of Trial Excavations of the Glavičice Prehistoric Cemetery
- 45**   **Tatjana Tkalčec**
2010 Archaeological Trial Excavations of the Hill Fort of Sveta Ana–Gradina
- 50**   **Tajana Sekelj Ivančan**
Results of the 2010 Excavations of the Virje–Volarski Breg Site

54 Marko Dizdar Daria Ložnjak Dizdar Probna istraživanja nalazišta AN 1 Grabrić na trasi auto-cesta A13, dionica Čvor Vrbovec 2 – Čvor Farkaševac	54 Marko Dizdar Daria Ložnjak Dizdar <i>Trial Excavations of AS 1 Grabrić on the A13 Motorway Route, Section: Vrbovec 2 Junction-Farkaševac Junction</i>
57 Branko Kirigin Ivančica Schrunk Vlasta Begović Marinko Petrić Marina Ugarković Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2010.	57 Branko Kirigin Ivančica Schrunk Vlasta Begović Marinko Petrić Marina Ugarković <i>Hvar, Island of Sveti Klement – Soline Bay, Archaeological Excavations 2010</i>
61 Marko Dizdar Asja Tonc Daria Ložnjak Dizdar Zaštitna istraživanja nalazišta AN 6 Gornji Vukojevac na trasi auto-cesta Zagreb – Sisak, dionica Velika Gorica jug – Lekenik	61 Marko Dizdar Asja Tonc Daria Ložnjak Dizdar <i>Rescue Excavations of AS 6 Gornji Vukojevac on the Zagreb – Sisak Motorway Route, Section Velika Gorica South – Lekenik</i>
65 Juraj Belaj Filomena Sirovica Arheološka istraživanja na lokalitetu Stari grad u Ivancu godine 2010.	65 Juraj Belaj Filomena Sirovica <i>Archaeological Excavations at the Stari Grad Site in Ivanec 2010</i>
70 Tatjana Tkalčec Arheološka istraživanja burga Vrbovca u Klenovcu Humskom 2010. godine	70 Tatjana Tkalčec <i>2010 Archaeological Excavations of Vrbovec Castle in Klenovec Humski</i>
74 Tatjana Tkalčec Snježana Karavanić Andreja Kudelić Zaštitna arheološka istraživanja na Starom gradu Dubovac 2009-2010.	74 Tatjana Tkalčec Snježana Karavanić Andreja Kudelić <i>Archaeological Rescue Excavations at Stari Grad Dubovac 2009-2010</i>
81 Snježana Karavanić Andreja Kudelić Istraživanje prehistorijskih gradina Barilović-Osovlje i Crkvina-Bukovlje (Karlovačka županija)	81 Snježana Karavanić Andreja Kudelić <i>Excavations of Prehistoric Hill Forts at Barilović-Osovlje and Crkvina-Bukovlje (Karlovac County)</i>
85 Asja Tonc Rezultati probnih istraživanja na gradini Sv. Trojice kod Stari-grada-Paklenice 2010.	85 Asja Tonc <i>Results of the Trial Excavations of the Sveta Trojica Hill Fort near Starigrad-Paklenica 2010</i>
88 Goranka Lipovac Vrkljan Crkvenica – <i>Ad turres</i>, prošlogodišnje otkriće još jedne rimske keramičarske peći na lokalitetu „Igralište“	88 Goranka Lipovac Vrkljan <i>Crkvenica – Ad Turres, Last Year's Discovery of Another Roman Kiln at the "Igralište" Site</i>
93 Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Andreja Kudelić Ana Konestra Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara u 2010. g.	99 Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Andreja Kudelić Ana Konestra <i>2010 Archaeological-Conservation Research of the Stancija Blek Site near Tar</i>

Terenski pregledi

98   **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

Terenski pregled arheoloških lokaliteta u Valpovštini 2010.

102   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našice 2010. godine

108   **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

Arheološki lokaliteti na trasi brze ceste Brestovac – Staro Petrovo Selo

112   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar

Terenski pregled trase buduće auto-ceste A13, dionica Bjelovar–Virovitica–granica s Mađarskom

118   **Asja Tonc**

Terenski pregled područja izgradnje plovnog kanala „Grad Pag – Košljun“ i područja sanacije kamenoloma Vranja

Field Surveys

98   **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

2010 Field Survey of the Valpovo Region Archaeological Sites

102   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

The Results of Archaeological Survey of the Terrain around Našice 2010

108   **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

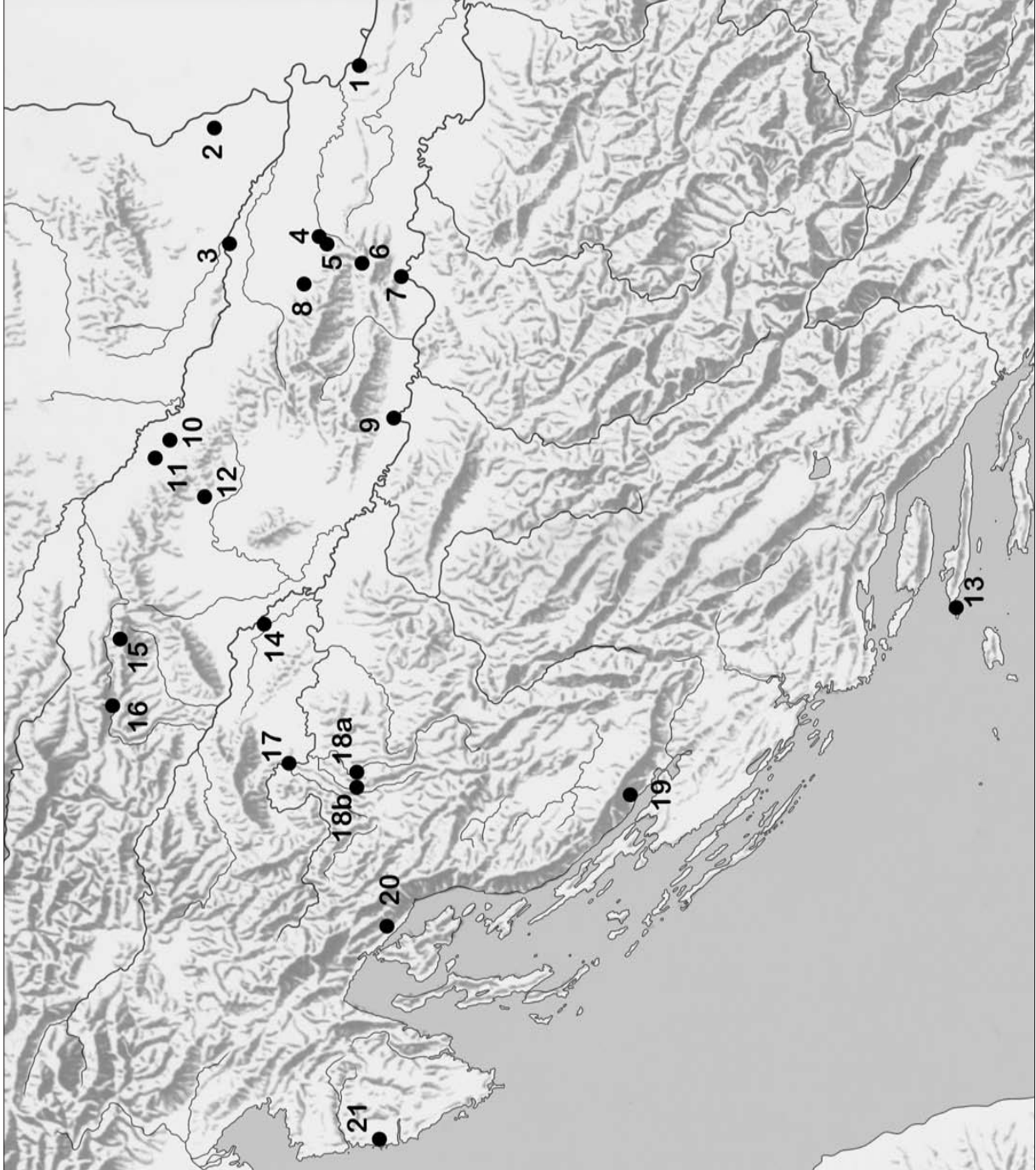
Archaeological Sites on the Brestovac-Staro Petrovo Selo Expressway Route

112   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar

Field Survey of the Planned A13 Motorway Route, Section Bjelovar–Virovitica–Hungarian Border

118   **Asja Tonc**

Field Survey of the Planned Construction Area of the Town of Pag-Košljun Channel and the Restoration Area of Vranja Quarry

- 1 Sotin
- 2 Batina-Sredno
- 3 Donji Miholjac - obilaznica
- 4 Našice
- 5 AN 2a Markovac Našički - Orašje 2
- 6 Vlatkovac
- 7 Slavonski Brod - Galovo
- 8 Crkvari
- 9 Dolina-Glavčice
- 10 Sveta Ana Gradina
- 11 Virje-Volarski breg
- 12 AN 1 Grabrič- Farkaševac
- 13 Sv. Klement - Soline
- 14 AN 6 Gornji Vukojevac
- 15 Ivanec
- 16 Klenovec Humski - Plemički grad Vrbovec
- 17 Stari grad Dubovac
- 18a Barilovići - Osovlje
- 18b Crkвина - Bukovlje
- 19 Gradina Sv. Trojice
- 20 Crikvenica - Igralište
- 21 Stancija Blek-Tar

Probna iskopavanja prapovijesnog nalazišta u Vlatkovcu

Trial Excavations of a Prehistoric Site in Vlatkovac

Daria Ložnjak Dizdar
Hrvoje Potrebita

Primljeno/Received: 07.03.2011.
Prihvaćeno/Accepted: 06.04.2011.

U probnim iskopavanjima u Vlatkovcu u sjeveroistočnom dijelu Požeške kotline istraženi su ostaci prapovijesnog nalazišta smještenog na istaknutom ovalnom brežuljku na krajnjim južnim padinama Krndije koje se spuštaju u dolinu gornjeg toka rijeke Lonđe. Pri obradi oranica kao i tijekom izgradnje gospodarskih objekata u više navrata pronađeni su paljevinski grobovi kasnobrončanodobne grupe Barice-Gredani. Tijekom iskopavanja zabilježeni su ostaci jama te ostali dijelovi infrastrukture naselja koji ukazuju i na postojanje naselja lasinjske kulture na istom položaju. U zapunama jama pronađeni su karakteristični keramički ulomci koji se na osnovi oblika kao i tehnika te motiva ukrašavanja mogu pripisati razvijenoj i kasnoj fazi lasinjske kulture koja je poznata s većeg broja nalazišta u Požeškoj kotlini. Na površini nalazišta zabilježeni su i nalazi sopotske kulture kojoj vjerojatno pripada i dio manjih pronađenih objekata.

Ključne riječi: probna iskopavanja, Vlatkovac, Požeška kotlina, sopotska kultura, lasinjska kultura, naselje, kasno brončano doba, Barice-Gredani, groblje

Key words: trial excavations, Vlatkovac, Požega Basin, Sopot culture, Lasinja culture, settlement, Late Bronze Age, Barice-Gredani group, cemetery

Iz sjeveroistočnog dijela Požeške kotline poznati su brojni prapovijesni nalazi koji su ukazivali na gustu naseljenost ovog danas gotovo nenaseljenog područja na kojem dosad nisu bila poduzimana veća arheološka istraživanja (sl. 1). Manja probna iskopavanja u Vlatkovcu (općina Čaglin, Požeško-slavonska županija) poduzeta su u srpnju 2010. godine kako bi se prikupilo više spoznaja o plitko ukopanim paljevinskim grobovima kasno-brončanodobne grupe Barice-Gredani koji su pronađeni 1987. godine pri izgradnji gospodarskih objekata obitelji Vukušić (Minichreiter, Sokač Štimac 1998). Ulomci keramičkih posuda iz nekoliko grobova prikupljeni su u više navrata koji su ukazivali na postojanje iznimno značajnog nalazišta na kojem su se očekivali i nalazi iz drugih razdoblja, budući da su pri terenskom pregledu poduzetom prije istraživanja na površinama oranica zabilježeni keramički ulomci sopotske i lasinjske kulture.¹

Nalazište je položeno na istaknutom ovalnom brežuljku na krajnjim južnim padinama Krndije koje se spuštaju prema rijeci Lonđi, s čije se južne strane počinju uzdizati sjeverni obronci Dilja (sl. 2). Na središnjem zaravnjenom dijelu brežuljka istražene su tri sonde ukupne površine 72 m²: sonda 1 dim. 15,00 x 1,75 m (s proširenjem: 2,00 x 1,50 m); sonda 2 dim. 20,0 x 1,60 m; sonda 3 dim. 7,00 x 1,50 m. Istraživanja su započela iskopom sloja humusa debljine 0,30–0,40 m do zdravice nakon čega su izdvojene različite vrste zapuna, najčešće sivosmede ili tamnosive boje u kojima se pojavljuju ulomci keramičkih posuda i kućnog lijepa te kameni artefakti. S obzirom na vrste pronađenih objekata, moguće je izdvojiti sljedeće osnovne tipove:

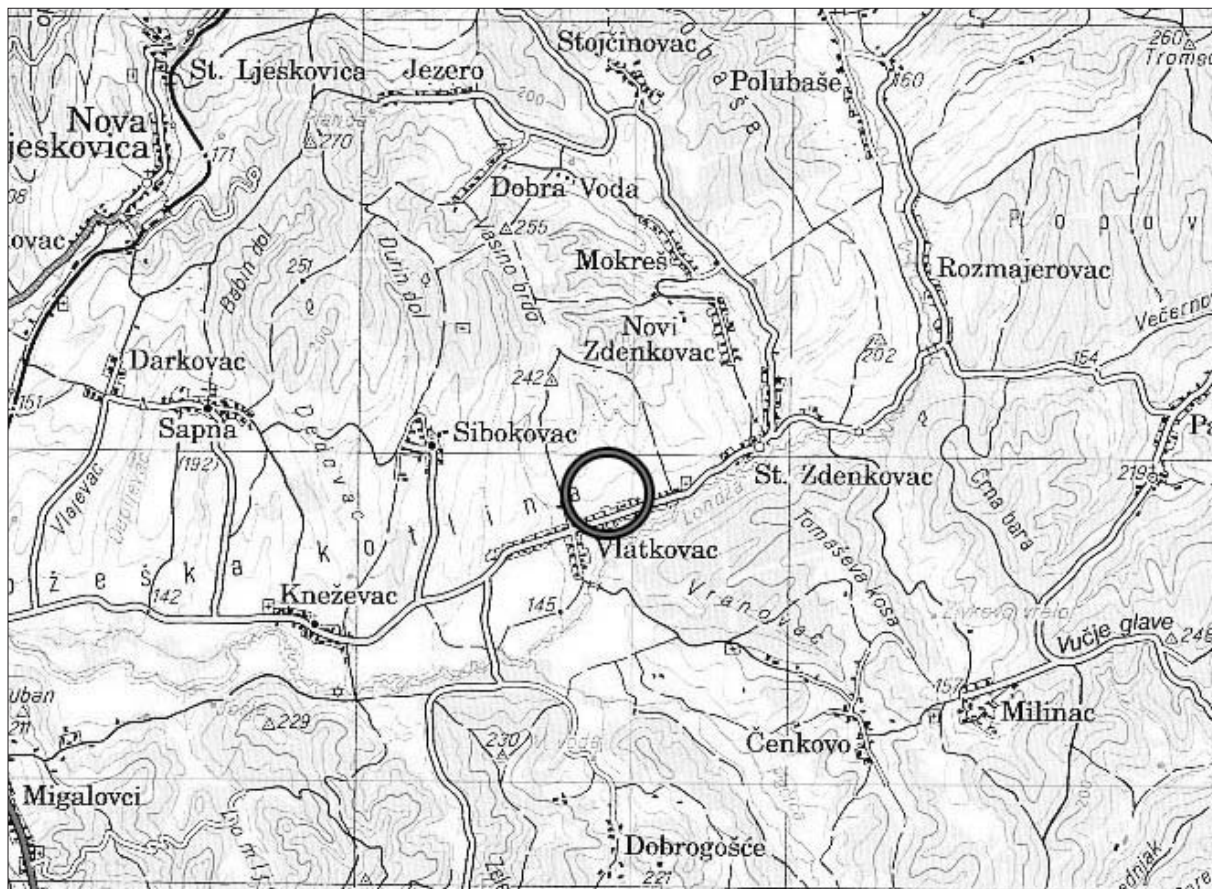
- ukop poluzemunice;
- duboko ukopane ovalne jame;
- plitko ukopani jarak;
- ukopi stupova.

1 Financijska sredstva osigurana su sa znanstvenog projekta "Razvoj i mobilnost protopovijesnih zajednica naseljenih na tlu kontinentalne Hrvatske" odobrenog od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (197-1970685-0711). Za susretljivost i dozvolu za poduzimanje iskopavanja zahvaljujemo se obitelji Vukušić iz Vlatkovca.

S obzirom na položaj sonde, može se zaključiti kako se najveći broj jama nalazi na središnjem, zaravnjenom dijelu te južnoj padini brežuljka koja se postupno spušta prema Lonđi. Vjerojatno su se na tom dijelu nalazile i kuće kojima možda pripadaju pojedini ukopi rupa za stupove promjera oko 0,50 m. Veličinom se izdvaja ukop poluzemunice SJ 20 čiji istočni rub izlazi izvan granice iskopa. Poluzemunica ima ravno dno te središnji niz dvostrukih stupova koji su vjerojatno nosili krovnu konstrukciju. Izdvojeni su i ukopi većih ovalnih jama SJ 9 i SJ 22 promjera do 4,00 m sa sivosmedim ili tamnosivim zapunama koje su sadržavale znatne količine keramičkih ulomaka, kućni lijep, kamene artefakte te ugljen (sl. 3). Vjerojatno se radi o ostacima dublje ukopanih radnih ili pomoćnih objekata koji su nakon gubitka prvotne namjene iskorišteni za odlaganje ostataka iz naselja (tzv. otpadne jame). Istraživanja su pokazala kako je jama SJ 22 presjela zapunu zemunice SJ 20, što svjedoči o postojanju složenih stratigrafskih odnosa na nalazištu, dok infrastrukturu naselja upotpunjava otkriće jarka koji može pripadati ogradi okućnice.

U zapunama jama, posebno SJ 9 i SJ 22, pronađeni su brojni keramički ulomci koji se na osnovi oblika kao i tehnike te motiva ukrašavanja (bradavičasta i jezičasta izbočenja, tunelaste ručke), mogu pripisati bakrenodobnoj lasinjskoj kulturi. Radi se o nalazima vrčeva i loncima bikonične ili S-profilacije crvenkastosmede, smeđe, sivosmede te tamnosive boje. Na ramenu vrčeva često se nalazi vodoravno ukrašena zona ispunjena kosim linijama uz koje se nalaze sitni urezi koji su izvorno bili ispunjeni bijelom inkrustacijom. Posebno se izdvaja nalaz cjelovito sačuvanog i bogato ukrašenog vrča u zapuni jame SJ 9 (sl. 4). U zapunama objekata prikupljeni su i uzorci ugljena za ¹⁴C analize koji će omogućiti preciznije vremensko definiranje života u naselju koji je, s obzirom na dokumentiranje stratigrafskih odnosa te iznimno povoljan položaj, mogao potrajati i kroz nekoliko generacija (Balen 2008).

Naselja lasinjske kulture u Požeškoj kotlini brojna su i dosad su poznata u Jakšiću (Dimitrijević 1961: 25, T. VII; Sokač Štimac 1984: 129), Ašikvcima (Potrebita, Balen 1999: 10),

Sl. 1 Položaj nalazišta u Vlatkovcu u sjeveroistočnom dijelu Požeške kotline.

Fig. 1 Location of the Vlatkovac site in the north-eastern part of the Požeška Basin.

Frkljčevima (Potrebeca, Balen 1999: 11, T. 4: 1–2), Gradcu (Potrebeca, Balen 1999: 11–13, T. 5: 1), Hrnjčevu (Potrebeca, Balen 1999: 14), Ivanin Dvoru (Potrebeca, Balen 1999: 14), Kaptolu (Potrebeca, Balen 1999: 15, T. 18: 4), Londici (Potrebeca, Balen 1999: 17, T. 18: 1–3) i Novoselcima (Potrebeca, Balen 1999: 18, T. 21: 1–4; T. 22: 1–5). Brojnost naselja lasinjske kulture u Požeškoj kotlini vjerojatno je uvjetovana pogodnostima koje su blage padine uzvišenja te blizina vodotoka nudile nekadašnjim stanovnicima za čiju se materijalnu ostavštinu pretpostavlja kako pokazuje regionalne, ali i kronološke karakteristike (Dimitrijević 1979: 158–159; Težak-Gregl 1981; Potrebeca, Balen 1999: 21), pri čemu se posebno izdvajaju nalazi idola (Težak-Gregl 1983–1984).

Na južnim padinama nalazišta prikupljeni su i keramički ulomci sopotske kulture koja vjerojatno pripada dio manjih objekata s rijetkim keramičkim ulomcima, poput visoke noge zdjele iz zapune manje ovalne jame SJ 18 (sl. 5). Naselja sopotske kulture također su brojna u istočnom dijelu Požeške kotline,

a većinom se radi o slučajnim i površinski prikupljenim nalazima (Potrebeca, Balen 1999; Balen, Potrebeca 2006: 21, sl. 1).

U pokusnim iskopavanjima ostaci kasnobrončanodobnih grobova nisu zabilježeni, na što je utjecala manja površina iskopavanja kao i spoznaja kako nije bilo moguće istražiti površinu na kojoj su ranije bili prikupljeni ulomci keramičkih posuda koje su pokrivala spaljene ostatke pokojnika. Ipak, površinski nalazi i prikupljene spoznaje ukazuju da se radi o plitko ukopanim grobovima koji će se zasigurno otkriti u sljedećim istraživanjima u kojima će se ispitati veće površine nalazišta. S prostora Požeške kotline nalazi kasnobrončanodobnih grobova spominju se u Požegi (Sokač Štimac 1976: 45), Zrilcu (Minichreiter 1984: 84–85) i Grabarju (Sokač Štimac 1984: 129–130), dok je broj istovremenih naselja nešto veći (Potrebeca, Ložnjak 2002: 10), kojima vjerojatno pripada i spomenuto nalazište u Zrilcu. Osim slučajnih nalaza iz Mitrovca i Vetova (Vinski Gasparini 1973: T. 17: 13; T. 16: 7; Potrebeca, Ložnjak Dizdar 2004), poznat je i nalaz ostave II. faze kulture polja sa žarama u nedalekoj

Sl. 2 Pogled iz smjera rijeke Londže na uzvišenje na kojem je smješteno nalazište u Vlatkovcu (snimio: M. Vojtek).

Fig. 2 View of the elevation on which the Vlatkovac site is located from the River Londža (photo: M. Vojtek).

Sl. 3 Presjek zapune jame SJ 22 (snimio: M. Vojtek).

Fig. 3 Pit SU 22 fill – a cross-section (photo: M. Vojtek).

Sl. 4 Vrč lasinjske kulture u zapuni jame SJ 9 (snimio: M. Vojtek).

Fig. 4 Lasinja culture beaker in pit SU 9 fill (photo: M. Vojtek).

Sl. 5 Noga posude u zapuni jame SJ 18 (snimio: M. Vojtek).

Fig. 5 The foot of a vessel in pit SU 18 fill (photo: M. Vojtek).

Londžici na Krndiji (Vinski Gasparini 1973: T. 74B).

Za nalaze iz Vlatkovca pretpostavlja se kako pripadaju sjevernom rubu rasprostiranja grupe Barice-Gredani koja je na južnim padinama Krndije i Papuka dosegla svoju sjevernu granicu, dok su s druge strane planinskog masiva brojna naselja i groblja istovremene grupe Virovitica (npr. Voćin). Kontakti spomenutih grupa ostvarivali su se preko povoljnih prijelaza ili usjeka riječnih dolina, pri čemu su nalazišta u sjeveroistočnom dijelu Požeške kotline pogodna za proučavanje uspostavljenih odnosa, iako dominacija grupe Barice-Gredani ostaje neupitna (Ložnjak Dizdar 2005: 33–34).

Rezultati probnih iskopavanja u Vlatkovcu pokazali su postojanje istaknutog prapovijesnog nalazišta s ostacima naselja

sopotske i lasinjske kulture te groblja kasnobrončanodobne grupe Barice-Gredani iz starije faze kulture polja sa žarama (13.–12. st. pr. Kr.). S obzirom na broj pronađenih cjelina, nalazište u Vlatkovcu predstavlja jedno od istaknutijih prapovijesnih nalazišta u dosad slabo istraženom sjeveroistočnom dijelu Požeške kotline, pri čemu će obrada prikupljenih nalaza posvjedočiti o dosad slabo poznatoj materijalnoj ostavštini prapovijesnih stanovnika doline gornjeg toka rijeke Londže. Iznimni rezultati poduzetog probnog iskopavanja, iako je površina nalazišta u znatnoj mjeri oštećena ranijom intenzivnom poljoprivrednom obradom te izgradnjom objekata, pokazali su njegovu opravdanost te je za očekivati provedbu daljnjih sustavnih istraživanja kako bi se mogla ispitati veća površina nalazišta koja bi otkrila više podataka o infrastrukturi naselja sopotske i lasinjske kulture te grobove grupe Barice-Gredani iz kasnog brončanog doba.

Literatura

- Balen, J. 2008, Apsolutni datumi sa zaštitnih istraživanja na prostoru Slavonije kao prilog poznavanju kronologije srednjeg eneolitika, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3. ser. sv. 41, 17–35.
- Balen, J., Potrebica, H. 2006, Nalazište Radovanci u Požeškoj kotlini, in: *Od Sopota do Lengyela, Prispjevki o kamenodobnih in bakrenodobnih kulturah med Savo in Donavo*, A. Tomaž (ed.), *Annales Mediterranea*, 21–27.
- Dimitrijević, S. 1961, Problem neolita i eneolita u sjeverozapadnoj Jugoslaviji, *Opuscula Archaeologica*, V, 5–85.
- Dimitrijević, S. 1979, Lasinjska kultura, in: *Praistorija jugoslovenskih zemalja*, III, 137–181.
- Ložnjak Dizdar, D. 2005, Naseljenost Podravine u starijoj fazi kulture polja sa žarama, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, Vol. 22, 25–58.
- Minichreiter, K. 1984, Prilozi daljnjem proučavanju brončanog doba u Slavoniji i Baranji, in: *Četvrti znanstveni sabor Slavonije i Baranje*, 1, 73–92.
- Minichreiter, K., Sokač Štimac, D. 1998, Brončanodobni nalazi nekropole grupe Gredani-Barice u Vlatkovcu istočno od Požege, *Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva*, 1/XXX, 34–37.
- Potrebica, H., Balen, J. 1999, Prapovijesni nalazi iz Požeške kotline u Arheološkom muzeju u Zagrebu, *Godišnjak Požeštine Zlatna dolina*, 7–61.
- Potrebica, H., Ložnjak, D. 2002, Osvrt na naseljenost Požeške kotline u kasno brončano doba, *Godišnjak Požeštine Zlatna dolina*, 9–24.
- Potrebica, H., Ložnjak Dizdar, D. 2004, Metalni nalazi kasnoga brončanog doba na prostoru Požeške kotline, *Opuscula Archaeologica*, 28, 19–40.
- Sokač Štimac, D. 1976, Slavenska Požege, Cigłana – prehistorijska nekropola, *Arheološki pregled*, 18, 45.
- Sokač Štimac, D. 1984, Prilog arheološkoj topografiji Požeške kotline u svijetlu iskopavanja 1980. godine, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, sv. 9, 129–141.
- Težak-Gregl, T. 1981, Die Funde der Lasinja im Becken von Slavenska Požege, *Archaeologica Jugoslavica*, 20-21 (1980-1981), 33–36.
- Težak-Gregl, T. 1983-1984, Neolitička i eneolitička antropomorfná plastika iz fundusa Arheološkog muzeja u Zagrebu, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, ser. sv. XVI-XVII, 15–48.
- Vinski Gasparini, K. 1973, *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj/ Die Urnenfelderkultur in Nordkroatien*, *Filozofski fakultet*, Zadar.

Summary

Numerous prehistoric finds have been uncovered in the north-eastern part of the Požega Basin, suggesting dense habitation of an area in which no large-scale archaeological excavations have so far been conducted (Fig. 1). Relatively small-scale trial excavations in Vlatkovac (Čaglin Municipality, Požega-Slavonia County) were conducted in July 2010 with the aim of gathering more facts about incineration graves of the Late Bronze Age Barice-Gredani group, discovered in 1987. In the surveying of agricultural surfaces, pottery fragments of Sopot and Lasinja cultures were recorded. The site is situated on an oval hill on the southernmost slopes of Krndija, which fall away towards the River Londža, on whose southern bank the northern slopes of Dilj start rising (Fig. 2). On the central, levelled part of the hill, three probes were set in which fills of a relatively large semi-sunken pit dwelling and oval pits were uncovered. These contained significant quantities of pottery shards, house daub and stone artefacts (Fig. 3).

According to their shape, technique and motifs, the pottery shards can be assigned to the Lasinja culture of which there were a large number of settlements in the Požega Basin. The find of a wholly preserved and richly decorated beaker in the fill of pit SU 9 is particularly noteworthy (Fig. 4). Also collected were Sopot culture pottery shards, such as the high foot of a bowl from the fill of a relatively small

oval pit SU 18 (Fig. 5). Part of excavated smaller structures in Vlatkovac also belong to the Sopot culture, of which there were numerous settlements in the eastern part of the Požega Basin, where mostly stray and surface finds were collected.

Late Bronze Age graves were not registered in the trial excavations, which is due to the relatively small excavated surface, as well as the fact that it was not possible to excavate a surface which covered incinerated remains and on which shards of ceramic vessels had previously been collected. Other Late Bronze Age grave finds from the Požega Basin have also been described in Požega and Grabarje, though the number of contemporary settlement finds is somewhat larger. It is assumed that the finds from Vlatkovac belong to the northern edge of the Barice-Gredani group distribution area, whose northern border passes along the southern slopes of Krndija and Papuk.

The results of trial excavations in Vlatkovac suggest the existence of an outstanding prehistoric site with remains of Sopot and Lasinja culture settlements as well as a Late Bronze Age Barice-Gredani group cemetery from the early phase of the Urnfield culture (13th-12th century BC). According to the number of unearthed complexes, the Vlatkovac site represents an outstanding prehistoric site in the north-eastern part of the Požega Basin, which has so far been insufficiently excavated.